F A S T F R O N T .

25 - 10 - 44.

Ord for dagen: Det er bare en vei å gå. Kamp mot krigen og det samfund som fører mot fascisme og krig. Vi må söke solidaritet hos dem som i kraft av sin livskamp har sett veien og valget lenge för oss: arbeiderbevegelsen. (Nordahl Grieg: "Veien Frem" 1936.)

Tidens viktigste kjennsgjerning er den radikaliseringsprosess som vi kan iaktta i de land som etterhvert frigjöres for det nazistiske åket. Utviklingen viser at de folk som har fölt undertrykkelsen hårdest og som på nært hold har kunnet gjennomskue nazismen som reaksjonens konsekvens, ikke kan nöye seg med et så negativt mål som "ned med nazismen". I stadig större utstrekning blir det klart at den europeiske folkereisning ikke bare er rettet mot Nazi-Tyskland, men med like stor kraft går inn for en ny samfundsordning som effektivt kan hindre de håplöse sosiale tilstander fra förkrigstiden i å bryte ut igjen sammen med freden.

De italienske og franske arbeidermasser har seg åpenbart ikke avspise med de kapitalistiske demokratiers halve löfter, og finner ikke et tilstrekkelig ideologisk grunnlag for sin kamp i deres deklarasjoner. Under kampen mot nazismen har de funnet seg selv og kan nu sette makt bak sine krav om sosiale revisjoner. Det er ikke tilfeldig at man i Tito finner den samme mann som i sin tid skapte den internasjonale brigade og ledet den i kampen mot Franco og för den tid satt fengslet i 5 år for sin uforsonlige kamp mot eiendomsbesidderne i det feudale Jugoslavia. Nu gjennomfører han en agrarrevolusjon i sitt land samtidig som han renser det for tyske okkupanter. Og i den grad har han folket med seg at de allierte er blitt tvunget til å gi ham sin stötte på tross av kong Peters og Mihailovitsj's intrigespill i kapitalens interesse.

Den politiske utvikling i de befridde deler av Italia har forbauset mange. Man trodde at 20 års fascisme hadde lammet folkets reaksjonsevne. Men så snart den fascistiske terroren oppgav spillet trådte det over alt fram handlekraftige organisasjoner med sosialistisk ideologi og med dype rötter i arbeider- og bondebefolkningen. Badoglio måtte gå av etter en kort og stormende regjeringstid, ikke bare fordi han var kompromitert som tidligere fascist, men også fordi folket gjennomskuet ham som den mann som skulle forpurre det sosiale framskritt og redde storkapitalens interesser i Italia. Regjeringen Bonomi er et kompromis som öyensynlig bare er et overgangsfenomen. Den omfatter fraksjoner fra kommunistpartiets representant i Togliatti til Bonomi selv fra det demokratiske partiet. Misnöyen er allerede sterk mot denne samlingsregjering og den vil bli avgjörende når de revolusjonære og aktive arbeidere i Nord-Italia får et ord med i laget.

I Frankrike har de Gaulle allerede store vanskeligheter med hjemmefrontsfolkene og de franske maquise. Og det til tross for at Washington i sin tid anså ham for å være "for venstreorientert". Motstandsbevegelsen har krevd statskontroll av produksjonen og nasjonalisering av storindustri og banker, og de Gaulle har allerede måttet gi etter for en rekke krav. Renaultfabrikkene og grupene i Pas de Calais-området skal nasjonaliseres og maquisene får beholde sine våpen. Det er betegnende at sosialistpressen har et opplag som helt overskygger de liberale og konservative avisers. De Gaulles innenriksminister prövet forleden å gjennomföre sensur, men måtte oppgi det fordi sosialistpressen truet med å vende tilbake til en illegalitet som de nu mestrer til fullkommenhet.

Det er i det hele tydelig at det franske folk nytter hövet til å trumfe igjennom sine krav overfor kapitalistiske profittinteresser. Og det at kapitalistene i stor utstrekning har kompromitert seg i sitt samarbeid med tyskerne, gir en verdifull moralsk stötte.

Slik ruller den sosiale revolusjon fram der hvor nazismen trekker seg tilbake. Det store spörsmål er om denne utvikling vil loka-

lisere seg til de folk som hardest er blitt merket av den ökonomiske undertrykkelse eller om den bærer kraft i seg til å rive alle Europas folk med og före dem inn i ordnede ökonomiske forhold og et internasjonalt samarbeid som kan sikre en varig fred innad og utad.

Ukeoversikt 24/10-44.

Vestfronten: Kampene på vestfronten har i forlöpne uke gitt de allierte forholdsvis beskjedne terrenggevinster, men har langs hele fronten pågått med stor heftighet. Etter tilbaketrekningen fra Arnheim gjorde britterne et nytt utfall nordover og nådde atter fram til Lek nordre bredd, hvor de nå arbeider på å utvide sitt brohode. - Hovedkampene på vestfronten i forlöpne uke har foregått i angrepskilene mot Düren-Köln. Det går her en autostrada som fører like inn i hjertet av det vest-tyske industriområde. Etter erobringen av Aachen - hvor det ble tatt ca. 10.000 fanger - er nå tyngdepunktet flyttet til området vest for Düren, som er spekket med tyske "pillboxes". Framrykkingen foregår som følge derav i et forholdsvis langsomt tempo, men kampene her må i det hele tatt ses bare som et forspill til storoffensiven. Og denne kan nödvendigvis ikke sette inn för etter en lengere oppladningsperiode. At tyskerne venter at det snart blir alvor av hovedoffensiven, vises tydelig gjennom den i siste uke publiserte desperate motforholdsregel: mobiliseringen av de gjenværende menn i alderen 16 - 60 år, "Volkssturm".- Lengere syd har kampene fortsatt i Moseldalen foran Trier og Metz, i "kneet" ved Nancy og foran Epinal. Det siste sted foregår kampene i Vogesene, som på enkelte steder er 1400 m. höye. Ved Belfort er stillingen stort sett uforandret. I det hele bærer vestfronten preg av et "stille för stormen".

Sydfronten: Kampene i Italia har heller ikke i siste uke bydd på særlige framganger. Etter inntagelsen av Cesano går nå angrepet mot Forlì og Ravenna. Lenger vest gjör framstötet mot Bologna langsom, men jevn frangang. Snart vil vel imidlertid bevegelsen ut av fjellterrenget gi muligheter for bevegelseskrig og litt hurtigere tempo, om da britterne finner det hensiktsmessig å kaste inn panseravdelinger i större mengde på denne sekundære front. Fronten har nå egentlig bare til oppgave å binde Kesselrings divisjoner, og dette gir nye av forklaringen på den langsomme framrykking.- Har utviklingen i Italia gått langsomt, så er tempoet til gjengjeld akselleret voldsomt i sydöstEuropa. De fleste öyer i de ægeiske hav er allerede tatt. Framrykkingen fra syd-Hellas langs jernbanen Athen-Saloniki er begynt. Tyskerne på Kreta og for övrig i det hele er håplöst avskåret fra hjemlandet. Jernbanen Saloniki-Budapest er avskåret. Russerne inntok idag Beograd. Den jugoslaviske jernbane Dubrovnik-Zagreb, som var den absolutt siste retrettvei, er nå kuttet ved at Titos styrker mandag tok Dubrovnik. Etter å ha tatt Szeged på jernbanelinjen Budapest-Temesvar-Bukarest nærmer russerne seg nå byen Subotica på linjen Budapest-Beograd. De rykker således mot Budapest fra to kanter. Det var ikke rart at Horthy i forrige uke fant tiden inne til å bryte med Tyskland, uten at han hadde særlig sjanse til at tyskerne frivillig skulle trekke seg ut. De har lært av utviklingen i Italia, Romania, Bulgaria, Finnland og alle de frafalne.

Østfronten: Meldingene fra russiske informasjonskilder har i siste uke vært sparsomme, men tyskerne meldte allerede tidlig i uken at elven Njemen var overskredet av russerne, som stötte inn i Östpreussen på begge sider av Tilsit. Först mandag meldte russerne om angrepet inn på tysk område. Meldingen gikk ut på at den viktige by Gumbinnen - kjent fra forrige verdenskrig - var erobret og dessuten et halvt dusin andre större byer og centra i Öst-Preussen. Det er ennå for tidlig å danne noen mening om betydningen av og målene for denne nye russiske offensiv, men et framstöt over Friedland mot Danzig etter vanlig russisk omringsningsmönster, hvor sjöen brukes som knipetangens ene arm, er sannsynlig.

Nordfronten: I Finnland har utviklingen i siste uke gått raskt. I begynnelsen lot det til at russerne ville overlate til sine nye vå-

penfeller finnene å greie opp med tyskerne i Nord-Finnland. Finnene tok forholdsvis hurtig Torneå og rykket langs jernbanen fram til Rovaniemi, som de tok i midten av uken. Herfra går ishavsveien til Petsamo. Så satte russerne seg i bevegelse og tok ved en overraskende landgangsaksjon Petsamo. De har nå befridd nikkelgruvene syd for byen. Disse kjöpte russerne for övrig i forrige uke av det britisk-canadiske nikkelkonsern. Mandag ble det meldt at russerne hadde erobret knutepunktet Salmijarvi ca. 50 km. syd for Petsamo, og söndag kveld meldtes at den norske grense var nådd på en 45 km. bred front. Russerne har altså nå overskredet den norske grense. Dermed er aktive krigshandlinger på ny igang i Norge. Fra den norske regjering er sendt ut melding om at noen folkereisning eller lignende aksjoner ikke skal igangsettes av det norske folk, men at dette er overlatt til de særlige avdelinger av norske patrioter som har sine spesielle ordrer.

Luftkrigen: Særlig byene Köln og Duisburg, samt andre viktige sentra i Vest-Tyskland har vært målene i ukens flyangrep. En angrep på Haugesund, meldt lördag, brakte som resultat 2 tyske skip satt ibrand. Observasjonsfly har konstatert at trafikken av tyske båter langs norskekysten er nesten helt opphört.

Österen: Aktiviteter i Österen har vært sterkt öket siste uke. Etter erobringen av Palau-öyene stöter amerikanerne nå fram ved stadige flyangrep på Formosa og ved den förste landgang på öya Leyte i Filippinene. Den japanske flåte ble siste uke ved en "japansk seir" jaget bort fra farvannene ved Formosa, og japseimperiet er nå praktisk talt delt i to, strategisk sett.

Politiske nyheter: Stortingspresident Hambro har på en pressekonferanse i New York, etter en foredragsturne om Norge i U.S.A. bl. a. uttalt: Nordmennene ser med tillit på meldingen om russernes overgang av den norske nordgrense. 125 års fredelige og vennskapelige forhold da Norge og Russland tidligere hadde felles grense, og avtalen med Sovjet, England og U.S.A. om evenuell bosettelse, garanterer vennskapelig og korrekt holdning fra begge parters side. Ang. etterkrigstiden uttalte han at den norske regjering vil gå av straks Norge er befridd, og det skal da dannes en regjering av hjemmefrontens ledere. Det gamle storting skal sammenkalles for å stadfeste Hamar-fullmakten, hvoretter nyvalg vil bli holdt så snart dette er teknisk og praktisk mulig.

Norgesnytt: Nye 20.000 rasjoneringshefter er sendt tilbake til Whist. "Til minister Whist fra kortklubben" stod det på kassene. Vil "ministeren" nu spille ut de kort han har lovet ? - Tyskerne har foretatt en rekke arrestasjoner i Drammen, bl. a. ble advokat Seebergs enke og datter arrestert.--- Også tyskerne innrömmer at sprengningen av Lilleaker skole skyldes en av deres egne. De hevder at intendanten selv gjorde det for å dekke over et underslag. --- Noen bönder tar opptil 100 % over maksimalpris for sine poteter. En slik opptreden er ikke bare illojal, den er forbrytersk. De som ennu utnytter folks nöd, vil bli husket og straffet. --- Grunnen til arrestasjonen av legene i Trondheim er at de nektet å betale kontingenten, kr. 100,- til legeforeningen. De har fått 8 dages frist og dr. Haave holdes tilbake som gissel.- Sverre O. Nes fra Strand ved Fåggernes som den 8. september ble fört til en konsentrasjonsleir ved Hamburg er död der den 18. september, 29 år gammel og etterlater seg hustru og 1 barn .--- D/S "Standard" tilh. J.B. Stang, ble torpedert utenfor Bodö den 14/10. Skipet ble truffet midtskips og delt i to. D/S "Christiania", Sönnenfjeldske D/S, er gått på en mine utenfor Alesund om formiddagen den 19/10. Skipet kom inn til byen ved egen hjelp,men sterkt skadet. - M/S"Inger Johanne" tilh. Jacob Kjöde, ble torpedert utenfor Akeröya mellom Kr.sand og Lillesand 14/10. Skipet hadde både norsk og tysk mannskap ombord og samtlige omkom.

Siste nytt 24/10-44 kl. 18.30. Vestfronten: Britterne kjemper i Hertogenbuschs gater. Sydfronten: Britterne har passert byen Cervia ved kysten. Britterne har passert Thermopylene og har tatt byen Lamia. Östfronten: Russerne har nådd et punkt 40km. innenfor den Öst-Preussiske grense. Russerne har nådd Kirkenes.

TAKK FOR INNSAMLET BIDRAG, KR. 227,50.

HVA MED TYSKLAND ? Diskusjonsinnlegg II.

Hva skal vi stille opp mot teutonernes raseri ? Den tyske SS-presseorgan har gitt direktivene for den forestatte kamp i Tyskland etter besettelsen av de allierte. Det forutsis en partisankrig i et omfang og en intensitet som verden ikke har sett maken til. Hver landsby skal bli en festning og hver kjellerhals et maskingeverrede. Gestapo har i Norge anlagt "Festung Furulund" og forbereder seg tydeligvis på samme framgangsmåte her.-

En slik guerilljakrig vil være av en annen karakter enn partisankrigföringen i Sovjet og de andre tidligere tyskbesatte land. Den folkereisning som fulgte etter tyskernes lynkrig, var dels en spontan reaksjon på nazistenes militære overrumplingstaktikk, og dels en följe av de mange brudd på folkerett og overgrep på almindelig rettsbevissthet som okkupasjonsmakten gjorde seg skyldig i. I begge tilfelle stöttet denne partisankrigen seg på vissheten om at den tjente en hensikt, som ledd i den allierte krigföring mot Tyskland.- Tyskernes partisankrig vil være uten hensikt, og springe ut av den dårlige tapers uvilje mot å innrömme et nederlag, sammen med en grenselös ödeleggelseslyst, slik den har fått sitt uttrykk i förerens ord: Dersom jeg skal gå under, skal Europa gå under med meg. Hvis nazistene pröver på å få Europa til å slå följe i undergangen, vil tyskerhatet blusse opp i de okkuperte og allierte land, som aldri tidligere. Med större styrke enn för vil der ropes at tyskerne er barbarer og udyr og ikke lenger kan behandles som mennesker. Ifölge Rauschning er den unge nazistgenerasjon i Tyskland nihilister, i den forstand at de ikke så meget kjemper for noe lenger som de kjemper for kampens og krigens egen skyld, og således er fanatiske motstandere av enhver fredelig orden overhodet.--

Hvordan skal det bli mulig å få i stand noe samarbeid etter krigen med et slikt folk ? För en treffer noen avgjörelse, skal en huske på at denne militaristiske nihilismen er like lite tyskernes egentlige natur som nordmenn egentlig er vikinger. Det er en vitenskapelig forsvarlig kjennsgjerning at det ikke er ariernes blod som gjör dem så krigerske, men omstendighetene. Og disse omstendigheter som spenner fra Fredrik den Store til de tyske småpikers strenge masefletter, de lar seg forandre. Det farligste og viktigste ved de forhold tyskerne lever under er den meningsløse fordeling av frihet og tvang. Sammen med den absolutte og fullstendige lydighet overfor overordnedes befalinger, fölelser og tanker, går den uinnskrenkede frihet til å gi dette oppdemmede raseri fritt löp overfor "mindreverdige individer", jöder, polakker og "kommunistiske bander". De mange disiplinære öreflikker ovenfra sendes videre som spark i maven på uskyldige ofre. Da tyskernes hevn ikke rammer de skyldige, blir hevnfölelsen uutslukkelig. De tyske soldateroppror etter forrige verdenskrig viste hvilket hat mot offiserene som lurte bak den korrekte soldaterhonnör.

Det er en kjennsgjerning at bandhunder er villere og farligere enn bikkjer som springer fritt. Det er også et faktum at dressuren virker bare på unge dyr. Overfører vi disse erfaringene til tyskerne, kan vi lett tenke oss at tyskernes militarisme også skyldes at de er blitt overdisiplinert i ung alder, og at denne dressur sitter så dypt forankret i dem at den militaristiske utfoldelse ikke betyr noen frigjöring fra lenkene. Dette er ikke uholdbare analogier. Studiet av primitive folk har utvetydig vist sammenhengen mellom fri barneoppdragelse og fredelig utenrikspolitikk.

Det er derfor ikke svakhet å behandle tyskerne med forståelse, derimot er det svakhet å la seg skremme slik at man taper hodet og derfor ikke kan bruke det til å finne ut en fornuftig politikk overfor det slagne Tyskland.

Fornuft ville det være i en politikk som søkte å gi de ekte demokratiske krefter i Tyskland så gode arbeidsforhold som mulig - uten å kompromittere dem. I et gjennomdemokratisert Tyskland vil sosiale konflikter og diskusjoner kunne gi utlösning for de opprörte lidenskaper på en naturlig måte og hindre gjeringen til et nasjonalt storhets- og forfölgelsesvanvidd.

LA AVISEN GÅ FRA HÅND TIL HÅND.